

6. Халезова Н. Б. Народная пластика и декоративная лепка в детском саду: Пособие для воспитателя. – М.: Просвещение, 1984. – 112 с.

BIBLIOGRAFIYA

1. Ragozina V. V. Liplennya y rozigrivannya plastilinovih kazok (sotsializuemо doshkilnika). Metodichni rekomendatsiyi dlya vihovateliv [Modeling and casting of clay tales (will socialize preschooler). Guidelines for educators]. Shkilniy svit, 2 (58), 2016. – S. 18–33.

2. Ragozina V. V., Ocheretyana N. V. Uchimosya v maystriv dekorativno-uzhitkovogo mistetstva: malyuemo, lipimo. Shostiy rik zhittya. Albom dlya dityachoyi tvorchosti ta metodichni rekomendatsiyi [Learn from the masters of decorative-applied art: drawing, sculpting. The sixth year of life. Album for children and methodical recommendations]. – Kyiv: Genez, 2017. – 48 s.

3. Ragozina V. V., Ocheretyana N. V. Universalniy albom z hudozhnoyi tvorchosti dlya zanyat z ditmi 1-3-h rokiv. Ch.1. [Universal album of artistic creativity for children 1-3 years. Part 1.]. – Kyiv: Vid-vo «Zirka», 2015. – 35 s.

4. Ragozina V. V., Ocheretyana N. V. Universalniy albom z hudozhnoyi tvorchosti dlya zanyat z ditmi 3-5-ti rokiv. Ch.1. [Universal album of artistic creativity for children 3-5 years. Part 1.]. – Kyiv: Vid-vo «Zirka», 2014. – 35 s.

5. Sukhorukova H. V., Dronova, O. O., Holota N. M., Yantsur L. A. *Obrazotvorche mystetstvo z metodykoi vykladannia v doshkilnomu navchalnomu zakladi* [Fine Art with teaching methods in kindergarten]. – Kyiv: Vydavnychi Dim «Slovo», 2010. – 376 s.

6. Halezova N. B. Narodnaya plastika i dekorativnaya lepka v detskom sadu: Posobie dlya vospitatelya [National plastic and decorative molding in the kindergarten: a manual for the educator]. – Moscow: Prosveschenie, 1984. – 112 s.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

РАГОЗІНА Вікторія Валентинівна – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

Наукові інтереси: художньо-естетичний розвиток дітей раннього віку, мистецька освіта дошкільників і молодших школярів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

RAHOZINA Viktoria Valentynivna –Ph.D, Senior Research Officer, Leading Associate Research of the Laboratory of Preschool Education of the Institute of Problems on Education.

Circle of scientific interests: artistic-aesthetic development of children of early age, art education of preschool and primary school children.

УДК 675. 89. 43

РАЦУЛ ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ –

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки та психології
Кіровоградського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
e-mail:Ratsul@i.ua

**СУЧАСНІ ПІДХОДИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
МАЙБУТНІМИ СОЦІАЛЬНИМИ ПЕДАГОГАМИ**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Державне замовлення вимагає у формування такої особистості, яка здатна самостійно знаходити, оцінювати та використовувати одержану інформацію, досліджувати та аналізувати явища оточуючого світу, тому інформаційна компонента стає провідною складовою професійної підготовки спеціаліста, в який би галузі він не працював. Дійсно, робоча сила стає одним із найдефіцитніших ресурсів як нашої області, так і країни в цілому, причому кількісний дисбаланс посилюється через низький рівень заробітної плати. Тому формування мотивації до підвищення освітнього і професійного рівня молоді

повинно стати національною ідеєю, національною стратегією.

У сучасному світі, де сучасні мультимедійні засоби й інформаційні технології (ІТ) посідають значне місце майже в усіх галузях людської діяльності, звертається увага на значний вплив цих технологій на навчання майбутніх соціальних педагогів. Вони майже щодня працюють із великим обсягом інформації у вигляді відомостей, доповідей, звітів, оглядів тощо. Цю інформацію слід редагувати, форматувати, організувати згідно поставленого завдання, тому викладачам слід мати сформовані навички й уміння роботи з комп'ютерною

технікою, програмним забезпеченням і сучасними носіями інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зокрема, у педагогічній літературі описано методи використання ІТ на концептуальному рівні (Г. Воробйов, А. Ракітов, Є. Семенюк й ін.), у гносеологічному аспекті (І. Агешин, В. Біблер, Л. Землякова, А. Лосев й ін.), як чинник формування професійного типу особистості шляхом засвоєння норм, правил, цінностей інформаційного суспільства (Г. Воробйов, А. Єршов, В. Монахов й ін.), у контексті технічних навичок і вмій роботи з інформацією (С. Смирнов, А. Яглом, І. Мелик-Гайназян й ін.).

Аналіз цих та інших праць свідчить про те, що професія соціального педагога характеризується як багатоаспектна професійна діяльність, спрямована на зміну відносин між людьми та їх оточенням, на активізацію здібностей людей виконувати життєві функції, реалізувати прагнення і цінності, усувати дискомфорт і стреси, тому розробка та застосування комп'ютерних технологій, які сприяють адаптації й розвитку, самореалізації студентської молоді набуває актуальності. Як показує практика, незважаючи на широкий розвиток комп'ютерних технологій, система підготовки фахівців до використання ними в майбутній професійній діяльності розроблена недостатньо повно.

Застосування цифрових технологій практично у всіх сферах суспільного життя (в тому числі в освіті) привело до того, що розробка нових педагогічних підходів для реалізації можливостей технологій щодо покращення ефективності навчального процесу стало надзвичайно актуальним.

Мета статті. Висвітлити й проаналізувати вимоги, які ставляться до освітян щодо готовності використання інформаційних технологій (ІТ) у професійній діяльності для розробки відповідних методик і технологій підготовки соціальних педагогів до навчального процесу в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідно дослідити сучасні підходи до навчання, структурування навчального процесу з використанням новітніх ІТ. Нині в кожному ВНЗ є комп'ютерні аудиторії, оснащені мультимедійними проекторами й іншими допоміжними засобами, але не всі викладачі вміють користуватися цими інструментами. Освітня система протягом багатьох десятиліть шукає шляхи вдосконалення роботи зі студентами.

Частина викладачів ще продовжує навчання традиційними методами, однак усі погоджуються з унеможливленням

подальшого розвитку освіти без застосування інноваційних технологій і сучасних підходів до роботи з ними.

Сучасні інформаційні технології мають бути ефективним інструментом, який полегшить засвоєння знань, зробить навчання інтерактивним, комунікативно спрямованим, цікавим, наочним, індивідуальним.

Розглядаючи питання щодо використання комп'ютера в роботі соціального педагога, можна виділити такі позитивні моменти його впровадження: мотивує процес навчання; дає можливість викладачеві застосовувати індивідуальний підхід; сприяє розвитку самостійності студентів, спонукає користуватися інформацією, що безпосередньо стосується їх особистого чи професійного життя; підвищує інформованість щодо їх положення в соціумі; завдяки наявності різноманітних технік підвищує рівень комунікативної компетентності; забезпечує сучасний матеріал, що відповідає інтересам і потребам студентів.

Застосування комп'ютерів на заняттях викладача істотно підвищує продуктивність освітнього процесу. Інтерактивне навчання за допомогою навчальних комп'ютерних програм сприяє реалізації цілого комплексу методичних, педагогічних, дидактичних, психологічних принципів, робить процес навчання цікавішим. За допомогою такого способу навчання створюються умови, за яких ураховується темп роботи кожного студента. Наразі розвивається ціннісно-смилова сфера майбутніх соціальних педагогів, збільшується їхня пізнавальна діяльність, що, безсумнівно, сприяє ефективному підвищенню рівня знань і вмій. Утім слід пам'ятати, що комп'ютер не може замінити викладача в навчальному процесі. Тут необхідним є ретельне планування часу роботи за комп'ютером, використовувати його лише тоді, коли цього вимагає освітній процес.

Серед сучасних підходів до застосування ІТ на заняттях із соціальних дисциплін можна виокремити використання різних відеоматеріалів специфічного характеру, створення проектів, мультимедійних презентацій тощо. Не менш корисним способом використання ІТ є створення сайтів, публікацій, мультимедійних курсів, розроблення та створення дидактичного матеріалу, використання Інтернет-ресурсів тощо.

Існує типологія інноваційних підходів до навчання, у якій виокремлено два основних типи інновацій: інновації-модернізації та інновації-трансформації, які відповідають репродуктивній і проблемній орієнтації технологічного підходу в освітньому процесі.

Розглянемо докладніше кожний із виокремлених типів.

Інновації-модернізації уможливають видозмінення навчального процесу і сприяють досягненню гарантованих результатів у межах його традиційної репродуктивної орієнтації. Їх підгрунтам є технологічний підхід, спрямований на поглиблення студентами знань й орієнтований на високоєфективне репродуктивне навчання. *Інновації-трансформації* здатні цілком змінити навчальний процес. Вони впроваджуються з метою забезпечення його дослідницького характеру, організації пошукової навчально-пізнавальної діяльності студентів. Відповідний пошуковий підхід до навчання зосереджується, насамперед, на формуванні у студентів досвіду самостійного пошуку нових знань, їх використання в нових умовах, формування досвіду творчої діяльності в поєднанні з відпрацюванням ціннісних орієнтацій.

Сучасні ІТ відіграють важливу роль в системі освіти. Використання комп'ютерів у навчальному процесі дозволяє розв'язати такі проблеми: індивідуалізацію і диференціацію навчання; мотивацію навчання; запобігання труднощів у роботі з друкованими виданнями; дефіцит часу.

Комп'ютер є інструментом, який організовує самостійну роботу студентів і керує нею. Використання комп'ютерів на навчальних заняттях значно підвищує інтенсивність навчального процесу. Під час навчання з використанням сучасних ІТ засвоюється значно більший обсяг матеріалу, порівняно з традиційним навчанням.

За допомогою мультимедійних навчальних програм уможливується створення майбутніми соціальними працівниками персонального середовища для спілкування, пошук однодумців, яких цікавлять аналогічні проблеми.

Попри це, комп'ютер може бути використаний викладачем для розв'язання багатьох дидактичних завдань протягом заняття: виклад інформації у різних формах; формування у студентів загальних і спеціальних знань і вмінь з того чи іншого предмету; контроль, оцінювання й корекція результатів навчання; організація індивідуального і групового навчання; керування процесом навчання. Комп'ютер можна використовувати на всіх етапах навчального процесу: для пояснення нового матеріалу; закріплення; повторення; контролю.

Комп'ютер забезпечує всебічний контроль навчального процесу. У ході його використання уможливується досягнення максимально об'єктивного оцінювання. Він дозволяє заощадити навчальний час, оскільки здійснюється одночасна перевірка знань усіх

студентів. Це уможливує приділення більшої кількості часу творчим аспектам роботи.

Мультимедійні кабінети у ВНЗ дозволяють проводити заняття на якісно новому рівні, комп'ютерні презентації допомагають звернути увагу студентів на важливі моменти і створювати наочні образи у вигляді ілюстрацій, схем, діаграм, графічних композицій тощо. Уможливується робота з програмами Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Power Point, використання мультимедійного проектора, пошук у мережі Інтернет.

Інтерес до комп'ютерних програм, які використовуються в навчальному процесі, можна пояснити, насамперед, широким спектром можливостей, котрими вони володіють.

Залежно від дидактичних цілей, можна виокремити такі види комп'ютерних програм: навчальні, тренажери, контролюючі, демонстраційні, імітаційні, довідково-інформаційні, мультимедія-підручники. Найчастіше використовують демонстраційні програми, однією з яких є Microsoft Power Point. Ця програма дозволяє викладачеві самостійно підготувати мультимедійну презентацію до заняття з мінімальними затратами часу. У процесі підготовки презентації створюються умови для розвитку мотивації вивчення, розширюються знання студентів, їх світогляд і поінформованість.

Ефективність впливу навчального матеріалу на студентів багато в чому залежить від ступеня й рівня ілюстративності матеріалу. Візуальна насиченість мультимедійних презентацій робить їх яскравими, переконливими і сприяє інтенсифікації процесу засвоєння нового матеріалу.

Перш ніж приступити до підготовки мультимедійної презентації, необхідно обрати тему, визначити кількість і зміст слайдів, а студентам самостійно розподілити між собою рольові функції: спікер – студент; фахівець з ІТ – студент, який добре володіє програмою Power Point; робоча група – інші студенти, які працюють над створенням фрагментів спільного проекту мультимедійної презентації. Використовувати мультимедійну презентацію в навчальному процесі можна на різних етапах заняття. Враховуючи великі дидактичні можливості комп'ютерної презентації знань, найближчим часом слід очікувати інтенсивнішого використання презентацій у навчальному процесі.

У розроблених експертами ЮНЕСКО матеріалах подаються основні принципи ефективної підготовки спеціалістів у галузі застосування ІТ у професійній діяльності:

1. Використання ІТ повинно бути введене в кожний методичний елемент програми

підготовки майбутніх учителів. Майбутні вчителі повинні оволодівати ІТ, самостійно використовуючи їхній потенціал і знаходячи різні способи їх застосування у своїй майбутній діяльності. Якщо ж навчання застосування ІТ буде зводитися лише до спецкурсу і обмежуватиметься єдиним аспектом навчального процесу (технологічним або методичним), то такий підхід не забезпечить досягнення поставленої мети.

2. ІТ слід вивчати в педагогічному контексті. Не можна готувати студентів – майбутніх учителів – бути користувачами ІТ на базовому рівні інформаційної компетенції. Професійний рівень інформаційної компетенції передбачає вміння користуватися можливостями ІТ під час вирішення конкретних професійних завдань – для підвищення освітнього потенціалу учнів; цей рівень можна досягти за умови розуміння студентами того педагогічного контексту, в межах якого виконується певне завдання. Студенти повинні постійно відчувати доцільність і необхідність використання ІТ у практиці свого навчання. Вони повинні також переконатися в тому, що викладачі вміють ефективно пояснити можливості ІТ і застосовувати їх у навчальному процесі.

3. Студенти повинні оволодівати цілісними системами навчання на основі ІТ. Ці технології можуть використовуватися як для того, щоб підтримувати традиційні форми навчання, так і для того, щоб трансформувати цей процес. [7]

У рекомендованій експертами ЮНЕСКО опорній структурі навчального плану виділено чотири групи компетенцій, об'єднаних у чотири взаємодоповнюючі групи стратегічних факторів:

1. Соціально-політичний контекст та культурне середовище. Врахування факторів цієї групи дозволить досягти збалансованості у викладі матеріалу, присвяченому засобам забезпечення взаємодії соціальних груп та міжкультурної взаємодії у суспільстві за допомогою ІТ.

2. Інформованість керівництва. Врахування факторів цієї групи дозволить створити ефективні (щодо термінів та обсягу використовуваних ресурсів) цільові програми інтеграції ІТ у навчальних планах системи підготовки педагогічних кадрів.

3. Концепція безперервної освіти. Врахування цих факторів дозволить створити правильну систему пріоритетів, що використовуватимуться при визначенні змісту навчальних планів й оцінюванні методів інтеграції ІТ у процес підготовки педагогів.

4. Управління змінами. Врахування високих темпів динаміки процесів розвитку ІТ зумовлює необхідність створення механізму

систематичного, регулярного перегляду змісту та структури навчальних планів.

Слід відзначити, що технічні засоби значно змінюють можливості викладача, роблять заняття більш насиченим і продуктивним. Так, мультимедійні проєктори дають можливість матричної презентації матеріалу, яка відриває студента від друкованого тексту, від послідовного зчитування та заучування напам'ять. З'являється нова методика викладання – мультимедійна технологія.

Практика використання сучасних засобів навчання у ВНЗ (програмного забезпечення, або Software: мультимедійні підручники, диски, універсальні енциклопедії, презентації, відео-, аудіоматеріали, ресурси Інтернету; обладнання, або Hardware: комп'ютер, аудіо-, відеоапаратура, мультимедійний проєктор, інтерактивна дошка) показує, що значно покращується якість викладання матеріалу і ефективність його засвоєння студентами педагогічного ВНЗ.

Тому, на нашу думку, впровадження мультимедійних технологій у навчальний процес значно підвищує якість подачі навчального матеріалу та ефективність його засвоєння, збагачує зміст дисципліни, підвищує навчальну мотивацію, створює умови для співпраці між викладачами і студентами.

Аналіз практичного досвіду показує, що використання мультимедійних технологій навчання органічно вписується в навчальний процес. Мультимедійні технології мають безперечні переваги над іншими навчальними технологіями.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Слід зазначити, що використання сучасних підходів до використання ІТ якісно підвищує професійні навички майбутніх соціальних працівників. Це дозволяє видозмінити навчальний процес або повністю перетворити його задля забезпечення його дослідницького характеру. Використання нових підходів забезпечується через високу компетентність фахівців у царині комп'ютерних технологій.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Везиров Т. Г. Теория и практика использования информационных и коммуникационных технологий в педагогическом образовании / Тимур Гаджиевич Везиров. – Ставрополь, 2001. – 310 с.

2. Вихман В. В. Оценка и анализ эффективности применения информационных технологий в образовании / Виктория Викторовна Вихман. – Новосибирск, 2004. – 132 с.

3. Выготский Л. С. Избранные психологические исследования в 6 томах / Л. С. Выготский. – Т. 2. – М.: 1956. – 605 с.

4. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). – К.: Райдуга, 1995. – 61 с.
5. Коджаспирова Г. М. Технические средства обучения и методика их использования / Г. М. Коджаспирова, К. В. Петров. – М.: «Академия», 2001 – 256 с.
6. Кравцова А. Ю. Совершенствование системы подготовки будущих учителей в области информационных и коммуникационных технологий в условиях модернизации образования (на материале зарубежных исследований) / Алла Юрьевна Кравцова. – М., 2004. – 263 с.
7. Скаткин М. Н. Активизация познавательной деятельности учащихся в обучении / М. Н. Скаткин. – М.: Педагогика, 1995. – 275 с.
8. Хутірський А. В. Технологія евристичного навчання / А. В. Хутірський // Нові технології. – 1998. – № 4 – С.15–19.

BIBLIOGRAFIYA

1. Vezyrov T. N. Teoriya y praktyka yspol'zovaniya ynfomatsyonnykh y kommunykatsyonnykh tekhnolohyy v pedahohycheskom obrazovanyy / Tumor Hadzhyevych Vezyrov. – Stavropol', 2001. – 310 s.
2. Vykhman V. V. Otsenka y analiz effektivnosti pryomeneniya ynfomatsyonnykh tekhnolohyy v obrazovanyy / Vyktoriya Vyktorovna Vykhman. – Novosybyrsk, 2004. – 132 s.
3. Выгот-ский Л. С. Yzbrannyye psykholohycheskiye yssledovaniya v 6 tomakh / L. S. Выгот-ский. – Т. 2. – М.: 1956. – 605 s.
4. Derzhavna natsional'na prohrama «Osvita» («Ukrayina KhKhI stolittya»). – К.: Rayduha, 1995. – 61 s.

5. Kodzhaspyrova H. M. Tekhnicheskiye sredstva obucheniya y metodyka ykh yspol'zovaniya / H. M. Kodzhaspyrova, K. V. Petrov. – М.: «Akademiya», 2001 – 256 s.
6. Kravtsova A. Yu. Sovershenstvovaniye systemU podgotovky budushchykh uchiteley v oblasti ynfomatsyonnykh y kommunykatsyonnykh tekhnolohyy v uslovyakh modernyzatsyy obrazovaniya (na materyale zarubezhnykh yssledovaniy) / Alla Yur'evna Kravtsova. – М., 2004. – 263 s.
7. Skatkyn M. N. Aktyvyzatsiya poznavatel'noy deyatel'nosti uchashchyhsya v obuchenyy / M. N. Skatkyn. – М.: Pedahohyka, 1995. – 275 s.
8. Khutir'skiy A. V. Tekhnolohiya evrystichnoho navchaniya / A. V. Khutir'skiy // Novi tekhnolohiyi. – 1998. – № 4 – С. 15–19.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

РАЦУЛ Олександр Анатолійович –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та психології Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: інформаційна культура майбутніх соціальних педагогів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

RATSUL Oleksandr Anatoliyovich –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Psychology, Kirovohrad Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: informational culture of future social teachers.

УДК 378.147.091.33:74

СТРІТЬЄВИЧ ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА –

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
Кіровоградського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
e-mail: tanya_strit@ukr.net

РОЗВИТОК ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Освітня спільнота протягом останнього часу породжує безліч дискусій як на міжнародному, так і на національному рівнях щодо компетентісно орієнтованого підходу до формування змісту освіти. Науковці вважають, що набуття молоддю знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності

швидко реагувати на запити часу. Саме тому важливим є усвідомлення самого поняття компетентності, розуміння, які саме компетентності і як необхідно формувати, що має бути результатом навчання. Як визначає О. Овчарук, найповніше поняття «компетентність» розкривається в сукупності таких дефініцій: компетентність виражає інтелектуальну відповідність особи тим завданням, вирішення яких обов'язкове для працюючої на цій посаді людини;